

Становище

За

Бистра Кунчева Писанчева

с дисертационен труд на тема:

„Дантелата: културни технологии и социални практики“
към Факултет Славянски филологии на СУ „Свети Климент Охридски”,

Катедра по Българска литература

за придобиване на образователна и научна степен „доктор”

по професионално направление – 2.1 Филология, докторска програма

„Фолклористика“ – Културна антропология

1. Структура и основни проблемно-тематични полета в дисертационния труд:

Дисертационният труд на Бистра Писанчева е в обем от 520 страници и се състои от увод, три глави, заключение и четири приложения. Използваната литература включва над 100 източника, голяма част от които на английски, френски и немски език. В дисертацията са приложени и 28 интервюта от теренните проучвания на докторантката сред хора, които активно практикуват правенето на дантела.

В Увода са посочени измеренията на актуалността и мотивировката на изследването, представени са целите, задачите, метода и източниците, както и работната хипотеза на труда, посветен на въпроса за правенето на дантела, разгледан в културно-исторически и антропологически план.

В Първа глава докторантката проследява историята на дантелата по света и в България. Тук се разяснява спецификата на совалковата дантела и се открояват разликите с други видове ръкоделие. Изложението се фокусира върху особеностите на развитието на совалковата дантела у нас и върху обективните условия, от които зависи разпространението на тази културна практика в съвременността. Проблематизиран е също въпросът дали правенето на дантела представлява изкуство или занаят.

Втора глава „Технология на дантелата“ интерпретира правенето на дантела в антропологичен ракурс през призмата на теорията на Мишел дьо Серто за изобретяване на

всекидневието. В тази глава микроисторията на изследваната технология е разгледана чрез личните разкази на интервюираните дантелиери, като тук трябва да се наблегне върху отличната теренна работа на докторантката. Чрез анализа на интервютата на 28 респонденти дисертацията тематизира проблема за отношението между традицията и новаторството, оригиналността и нормата, свободата на импровизация и конвенцията. В подобен план оригинална метафора за представяне на правенето на дантела е чрез всекидневната дейност на ходенето. Маршрутите на ходенето, посочва Бистра Писанчева, могат да служат като модел за описание на импровизацията в маршрутите на плетенето. Наред с това основна заслуга на тази част от дисертационния труд е както повторното поставяне на въпроса за границата между произведението на изкуството и обикновената вещ вече в перспективата на полевата работа на докторантката, така и очертаването на практическите функции на правенето на дантела, сред които и възможността за терапевтичното ѝ приложение в ролята на арт терапия.

Трета глава е посветена на езика, чрез който се говори за дантела. Докторантката анализира редица писмени източници с текстове за обучение по дантела и проследява разликите в терминологията при преподаване на различните автори, както и промяната на специфичната лексика във времето.

В Заключението са обобщени основните тези и изводи от направеното изследване.

Четири приложения допълват дисертационния труд, като в тях са описани инструментите, материалите и начините за работа при правене на совалкова дантела, използваните специфични термини в езика на дантелата и са представени записаните интервюта с майстори на дантела от страната и чужбина.

2. Оценка на публикациите по дисертацията и автореферата

Бистра Писанчева има три публикации по темата, две от които в чуждестранни издания. Авторефератът отговаря на изискванията за обем и съдържание и адекватно представя основните тези и изводи на дисертационния труд.

3. Научни приноси

Дисертационният труд на Бистра Писанчева представлява мащабно изследване върху слабо позната у нас тематика. Като основни приноси мога да открия както културно-

историческия преглед върху появата и развитието на плетенето на дантела в европейски и български контекст, така и най-вече „осъвременяването“ на обекта на изследване, представянето на тази технология не като любопитен артефакт от миналото, а като жива практика, която дава своеобразна перспектива за проблематизиране на отношението между традицията и новаторството, между изкуството и занаята, между правилото и свободата на импровизация. Не на последно място приносен момент на изследването представлява набелязването на възможните практически функции на правенето на дантела, сред които и терапевтичната. Тук като евентуална забележка към докторантката бих посочила липсата на ясна самооценка на немалкото научни приноси на дисертационния ѝ труд.

4. Препоръки

Препоръчвам на Бистра Писанчева да издаде труда си в книжно тяло. Подобно изследване би намерило своите читатели не само в академичните среди, но и в далеч по-широките кръгове на читатели с интереси в областта на етнологията, изкуството, културната история. В този контекст също така бих препоръчала на докторантката да добави илюстративен материал, чрез който да онагледя анализирани от нея модели и техники на правенето на дантела.

5. Заключение

Задълбочените познания на Бистра Писанчева по изследваната от нея тема, яснотата и достъпността на изложението, мащабната теренна работа, аргументираността на тезите и изводите на изследването ѝ ми дават основание горещо да подкрепя присъждането на Бистра Писанчева на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление – 2.1 Филология, докторска програма „Фолклористика“ – Културна антропология.

25.05.2021 г.

Доц. д-р Гергана Попова